

VOORSTEL AAN HET COLLEGE VAN DE GEMEENTE ROERMOND

Onderwerp: Interventie 'Afrekenen met Schulden'

Zaaknummer: 37805-2025

Datum: 7 mei 2025

Inleiding

In het coalitieakkoord 2022-2026 van de gemeente Roermond is opgenomen dat in deze coalitieperiode een nieuw, integraal beleidsplan armoede en schuldhulpverlening wordt vastgesteld. Daarin is voorzien met het beleidsplan Armoede en schulden Roermond 2025 t/m 2028: 'Bestaanszekerheid als kompas' (hierna 'beleidsplan') dat op 7 november 2024 is vastgesteld. Onder ambitie 2 uit het beleidsplan 'Tijdig passende ondersteuning' is als doel opgenomen dat in 2030 het aantal inwoners met problematische schulden gehalveerd is ten opzichte van 2015. Een manier om invulling te geven aan dit doel is de inzet van de interventie 'Afrekenen met schulden'. In 2024 is verkend of voor deze interventie een alliantie met Kansfonds aangegaan kan worden. Op grond van deze verkenning is het voorstel om de interventie 'Afrekenen met schulden', in samenwerking met Kansfonds als aanjager van het programma 'Afrekenen met Schulden', voor de gemeente Roermond te implementeren.

Voorstel

Aan het college wordt voorgesteld:

1. akkoord te gaan met het inzetten van de interventie 'Afrekenen met schulden' met terugwerkende kracht per 1 april 2025 en tot uiterlijk 31 december 2028 voor huishoudens woonachtig in Roermond met minimaal 1 thuiswonend kind onder de 23 jaar die te maken hebben met (problematische) schulden die niet op eigen kracht opgelost kunnen worden, die nog niet onder een bestaande schuldenregeling vallen en waarbij er meerdere zorgen zijn in het gezin;
2. de 'Samenwerkingsovereenkomst Afrekenen met Schulden' tussen de gemeente Roermond en Kansfonds aan te gaan (bijlage 1 en bijbehorende bijlagen 1. Samenvatting Programma Afrekenen met schulden Kansfonds, 2. Kader Kansfonds Afrekenen met schulden met deelnemers en 3. Definitie Succes Afrekenen met schulden);
3. een gezamenlijke Verwerkingsverantwoordelijke overeenkomst op grond van uitvoering van het afrekenen met schulden bij eenmanszaken en particuliere schuldeisers tussen Gemeente Roermond en Kansfonds aan te gaan (bijlage 2);
4. de 'Samenwerkingsovereenkomst Hogeschool Utrecht (HU), Hogeschool van Amsterdam (HvA), Gemeente Roermond, interventie 'Afrekenen met schulden' in Roermond' aan te gaan (bijlage 3 en bijbehorende bijlagen 1. Onderzoeksplan Afrekenen met schulden in gemeente Roermond (inclusief begroting) en 2. Subsidiebesluit Kansfonds in de vorm van Toekenningsbrief);
5. een gezamenlijke Verwerkingsverantwoordelijken overeenkomst op grond van uitvoering van wetenschappelijk onderzoek bij de begeleiding in de interventie 'Afrekenen Met Schulden' tussen Gemeente Roermond, Hogeschool Utrecht en Hogeschool van Amsterdam aan te gaan (bijlage 4 en bijbehorende bijlagen 1. Toestemmingsverklaring AmS Roermond, 2. Intrekking toestemming

- delen gegevens delen gegevens aan Hogeschool van Amsterdam en 3. Informatiebrief en toestemmingsverklaring Hogeschool van Amsterdam);
6. een verwerkingsovereenkomst uitvoering Doorbraaktool tussen Gemeente Roermond en het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) aan te gaan (bijlage 5);
 7. de raad te informeren door middel van bijgevoegde raadsinformatiebrief (bijlage 6);
 8. het bijgevoegd persbericht (bijlage 7) vast te stellen.

Aan de burgemeester wordt voorgesteld:

wethouder Marianne Smitsmans conform bijgevoegd besluit "Vertegenwoordiging bij buitengerechtelijke rechtshandelingen" (bijlage 8) volmacht te verlenen voor de ondertekening van de overeenkomsten van bijlage 1, 2, 3, 4 en 5.

Argumenten

1.1 De interventie 'Afrekenen met Schulden' is onderdeel van het landelijk programma Afrekenen met Schulden geïnitieerd door Kansfonds

Kansfonds is initiatiefnemer, aanjager en alliantiesmeder van het landelijke programma Afrekenen met Schulden. Binnen dat programma is de interventie 'Afrekenen met Schulden' ontwikkeld. De kern van de interventie 'Afrekenen met schulden' is dat de schulden van de deelnemers worden afgekocht waardoor financiële zorgen en de daarmee gepaard gaande stress worden weggenomen. Op die manier komt er ruimte voor het aanpakken van eventuele andere problematiek. De doelgroep van de interventie zijn huishoudens woonachtig in Roermond met minimaal 1 thuiswonend kind onder de 23 jaar die te maken hebben met (problematische) schulden die niet op eigen kracht opgelost kunnen worden, die nog niet onder een bestaande schuldenregeling vallen en waarbij er meerdere zorgen zijn in het gezin.

Om de schulden van de deelnemers af te kunnen kopen heeft Kansfonds middelen geworven bij meerdere fondsen. Ook de Provincie Limburg staat achter de interventie en heeft, op grond van haar, in december 2024 vastgestelde, 'Actieplan Armoede' middelen beschikbaar gesteld aan Kansfonds voor de implementatie van de interventie. Dit met als één van de voorwaarden dat in Roermond met deze interventie wordt gestart.

Het resultaat van hun inspanning is dat voor maximaal twee jaar (1e tranche: 1 april 2025 tot en met uiterlijk 31 maart 2027) een bedrag van maximaal € 600.000,- beschikbaar is voor de afkoop van schulden voor 80-100 deelnemers met een maximale schuld van € 30.000,- per deelnemer. Omdat door Kansfonds met de fondsen de startdatum van 1 april 2025 overeengekomen is, is het verzoek om de interventie in te laten gaan met terugwerkende kracht per 1 april 2025.

Kansfonds maakt voor de interventie collectieve afspraken met schuldeisers en spreekt met hen een afkooppercentage af van gemiddeld 50%. Dat betekent dat er met het afkoopbudget van € 600.000,- daadwerkelijk maximaal 1,2 miljoen aan schulden afgekocht kan worden. Dit heeft grote impact op de schuldenlast van Roermondse deelnemers aan deze interventie.

Kansfonds heeft daarnaast fondsen geworven voor het doen van onderzoek door de Hogeschool van Amsterdam (HvA)/Hogeschool Utrecht (HU) en het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) (zie de argumenten 4.1, 5.1 en 6.1).

1.2 De interventie sluit aan op andere aanpakken en interventies binnen het sociaal domein

Problematische schulden kunnen veel stress veroorzaken, waardoor andere problemen verergeren of ontstaan. Inwoners gaan met stressklachten naar de huisarts, doen een beroep op Wmo-voorzieningen, vallen uit op hun werk, krijgen te maken met jeugdhulp of huisuitzetting. Bovendien zijn kinderen en jongeren uit (langdurig) arme gezinnen op veel terreinen vaak slechter af dan

kinderen uit meer welvarende gezinnen. Thuis is er geen geld voor nieuwe kleren, internet, iedere dag een warme maaltijd of een weekje vakantie (Roest, 2011; CBS, 2018). Dit vergroot de kans op sociale uitsluiting.

Met de interventie 'Afrekenen met schulden' sluiten we aan op de aanpakken uit Kiezen voor Kansen zoals Kansrijke Start en Rijke Schooldag, het beleidsplan Armoede en schulden en landelijke programma's zoals de Hervormingsagenda Jeugd, het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief leven akkoord (GALA). De integrale bril helpt ons te kijken waar het knelt en ook wat nodig is voor een gezin om zelfstandig of met minder steun verder te kunnen.

1.3 De interventie 'Afrekenen met schulden' is een waardevolle aanvulling op de huidige dienstverlening op het gebied van schuldhulpverlening

Op basis van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) kunnen alle inwoners bij de gemeente terecht voor schuldhulpverlening als basisvoorziening. De interventie 'Afrekenen met Schulden' vormt voor een specifieke groep (zie argument 1.1.) een tijdelijke aanvulling op deze basisvoorziening. Zoals aangegeven onder argument 1.1. willen we door de interventie schuldenrust creëren (effect op korte termijn) waardoor het risico op (meer) financiële en/of sociale problemen binnen het gezin wordt verkleind.

We willen de vicieuze cirkel doorbreken (effect op lange(re) termijn) waardoor jeugdigen die opgroeien met financiële en/of sociale problemen binnen het gezin deze problemen niet meer meenemen naar hun zelfstandig leven. Zo verkleinen we de kans op herhaling voor henzelf en hun kinderen.

Hiermee werken we enerzijds aan het in het beleidsplan geformuleerde doel namelijk het terugbrengen van het aantal inwoners met problematische schulden maar dragen we ook bij aan een Kansrijke Start voor de kinderen in de deelnemende gezinnen.

Het aanpakken van eventuele andere problematiek bij de deelnemers gebeurt aan de hand van de doorbraakmethode van het IPW waarbij het doel is te komen tot een integraal plan voor het gezin om hen weer perspectief richting de toekomst te bieden. Binnen het cluster Sociale Zaken is een aantal medewerkers geschoold in deze doorbraakmethode. Samen vormen zij het gemeentelijke doorbraakteam.

2.1 Ter verankering van de samenwerking met Kansfonds t.a.v. de interventie 'Afrekenen met Schulden' gaat de gemeente Roermond met hen een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) aan

Voorstel is om voor deze interventie voor de initiële periode van maximaal twee jaar een SOK met Kansfonds aan te gaan waarin de onderlinge afspraken rondom de interventie zijn vastgelegd. Indien de interventie een succes is op basis van de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA: zie argument 6.1) dan is in de SOK vastgelegd dat de samenwerking met Kansfonds automatisch wordt verlengd tot uiterlijk 31 december 2028.

Voor de 2^e tranche (tot uiterlijk 31 december 2028) heeft de gemeente Roermond, op basis van het beleidsplan armoede en schulden, maximaal € 600.000,- beschikbaar voor de afkoop van de schulden van de doelgroep gedurende de jaren 2027 en 2028. Deze 2e tranche wordt door subsidieverlening ter beschikking gesteld aan Kansfonds.

3.1 Schuldenstress in één keer reduceren

Met deze interventie biedt Kansfonds de mogelijkheid om met alle schuldeisers tot afkoop van schulden te komen. Ook particulieren en/of eenmanszaken waarbij een schuld uit staat en waarover een bewijs overlegd kan worden, komen in aanmerking. Daarvoor dienen er persoonsgegevens van deze schuldeisers gedeeld te worden en zijn deze gegevens herleidbaar voor Kansfonds. Om zorg te

dragen voor de bescherming van deze persoonsgegevens komen Gemeente en Kansfonds een gezamenlijke Verwerkingsverantwoordelijke overeenkomst overeen (zie bijlage 2).

4.1 en 5.1 Weten wat werkt: datagedreven onderbouwing door wetenschappelijk onderzoek

De deelnemers aan deze interventie worden gevolgd door middel van wetenschappelijk onderzoek door de HvA en de HU. Het doel is te onderzoeken of en in welke mate deze interventie het welzijn van de deelnemers verhoogd en wat de leereffecten zijn voor de betrokken professionals. De aannames op mogelijke (positieve) effecten worden onderbouwd.

Hiervoor gaat de gemeente Roermond met de onderzoeksinstituten van de HvA en van de HU een samenwerkingsovereenkomst (bijlagen 3 en bijbehorende bijlagen) aan voor de periode 1 april 2025 t/m uiterlijk 31 maart 2027. Aanvullend wordt een gezamenlijke Verwerkingsverantwoordelijken overeenkomst met deze instituten gesloten (bijlagen 4 en bijbehorende bijlagen). Dit onderzoek stopt na 31 maart 2027, omdat de leereffecten binnen 2 jaar duidelijk moeten zijn.

6.1 Maatschappelijke kosten en batenanalyse (MKBA) moet inzicht bieden in wat de interventie 'Afrekenen met Schulden' financieel oplevert

Het IPW voert in de periode 1 april 2025 tot uiterlijk 31 maart 2027 een MKBA uit. Het gaat in deze context specifiek om financieel succes, dat wil zeggen het behaalde financiële resultaat dat herleidbaar en onderbouwd is aan de hand van de overeengekomen (theoretische) rekenmethode: de 'Doorbraaktool'. In deze tool worden de effecten op de wettelijke domeinen jeugd, maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet, schuldhulpverlening en sociale zekerheid in breder verband meegenomen.

Onder financieel succes wordt verstaan:

- Een positief financieel resultaat, waarmee wordt bedoeld een verminderd óf voorkomen gebruik van voorzieningen en ondersteuning wanneer de interventie (het afkopen van schulden) wordt ingezet. Hierin worden meegenomen de wettelijke domeinen zoals besloten liggen in de Doorbraaktool; o.a. Jeugd, maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet, schuldhulpverlening en sociale zekerheid in breder verband;
- een neutraal financieel resultaat, waarmee wordt bedoeld dat de middelen beschikbaar in de interventie (het afkopen van schulden) worden ingezet in plaats van de huidige ondersteuning.

De besparingen gaan over het geheel aan deelnemende huishoudens waarbij niet elke casus individueel renderend hoeft te zijn. Aan de hand van de MKBA (die minimaal 30 huishoudens dient te bevatten om representatief te kunnen zijn) wordt uiterlijk in Q4 2026 bepaald of de interventie na 31 maart 2027 wordt voortgezet tot uiterlijk 31 december 2028.

Voor het uitvoeren van de MKBA dient Roermond met het IPW een verwerkersovereenkomst (zie bijlage 5) aan te gaan.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Interventie beschikbaar voor een specifieke doelgroep

De interventie 'Afrekenen met schulden' kent (zie argument 1.1.) een specifieke doelgroep. De afwegingen om te kiezen voor deze doelgroep zijn gelegen in het feit dat we zo vroeg mogelijk in het leven van mensen het verschil willen maken om te voorkomen dat ingrijpende (jeugd)ervaringen zoals armoede doorwerken in de rest van het leven (zie argument 1.2). Zeker ook omdat problematische schulden en armoede onder kinderen in Roermond meer voorkomen dan in de rest van Nederland. Wij zien hierin een rechtvaardiging voor deze ongelijke en extra investering om te komen tot meer kansengelijkheid. Door de beschreven onderzoeken (zie argument 4.1, 5.1 en 6.1), toetsen wij onze aannames in deze.

1.2 *Geen extra middelen personele inzet Doorbraakteam Schuldhelpverlening en uitvoering MKBA door IPW in 2^e tranche*

In de begroting van de gemeente Roermond is financieel voorzien in extra personele inzet ten aanzien van de opstart van het doorbraakteam binnen het cluster Sociale Zaken voor een totaalbedrag van € 405.000 (verdeeld over de jaren 2025 en 2026). Deze middelen komen voort uit het beleidsplan (Armoede en schulden). Vanaf 1 januari 2027 tot eind 2028 zijn geen extra middelen voorzien. Bij een vervolg van de interventie moet de personele inzet uit reguliere middelen opgevangen worden. Vanuit het cluster sociale zaken wordt dat op dit moment realistisch geacht. Daarnaast zijn er geen middelen opgenomen voor de uitvoering van de MKBA door IPW in de 2^e tranche. Het financieel succes over de 2^e tranche wordt dus niet gemeten.

1.3 *De interventie stopt na 31 december 2028*

Door de gemeenteraad zijn voor de uitvoering van deze interventie tijdelijke middelen beschikbaar gesteld. Hierdoor stopt de interventie uiterlijk per 31 december 2028 of eerder wanneer de middelen van de gemeente Roermond (€ 600.000,-) eerder zijn uitgenut. Als de interventie succesvol is, kan deze niet vervolgd worden binnen de huidige ter beschikking gestelde financiële kaders.

1.4 *Bereik van deelnemers valt tegen*

Indien tijdens de uitvoering van de interventie blijkt dat het bereik (aantal deelnemers) tegenvalt dan gaan Kansfonds en de gemeente met elkaar in overleg over de manier waarop ze meer deelnemers zouden kunnen bereiken. Het onderzoek van de HvA en HU op de werking van de interventie, waaronder het bereiken van deelnemers, kan hier input voor zijn.

4.1/5.1/6.1 *De effecten van de interventie zijn op voorhand onbekend*

Deze interventie is nieuw in Roermond. Het bevat veel leerelementen voor deelnemers en betrokken professionals. Gemeente en Kansfonds nemen aan dat deze interventie het welzijn van inwoners verhoogd (zie argument 1.2) en op termijn kostenbesparend is. Dit is echter nog niet aangetoond. Daarom doen we tijdens de 1^e tranche van de interventie onderzoek om de aannames te toetsen.

6.1 *De MKBA is gebaseerd op een theoretische rekenmethode*

De MKBA (met als focus het bepalen van het financieel succes van de interventie) gaat uit van een theoretische rekenmethode: de 'Doorbraaktool'. In de uitkomsten van de MKBA worden dus geen feitelijke besparingen voor de gemeente Roermond in beeld gebracht.

Historisch overzicht

- 7 november 2024: vaststelling Beleidsplan Armoede en schulden 2025-2028: 'Bestaanszekerheid als kompas' (zaaknummer: 44609-2024).

Financiële gevolgen

De benodigde middelen zijn als volgt tot stand gekomen:

- Kansfonds draagt zorg voor haar eigen landelijke programmakosten, waaronder programmaleiding (incl. voorbereidingen, communicatie, collectieve afspraken maken met schuldeisers e.d.);
- Kansfonds draagt zorg voor de werving en beschikbaar stellen van het schuldenbudget ad. € 600.000,- voor de periode 1 april 2025 t/m 31 maart 2027. Dit budget beheert Kansfonds door een fonds op naam in hun begroting;

- Kansfonds draagt zorg voor de werving van (additionele) middelen voor de onderzoekskosten in de periode 1 april 2025 t/m 31 maart 2027 en draagt zorg voor bekostiging de HvA/HU en IPW;
- de gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van de leden van het doorbraakteam bij het cluster Sociale Zaken vanuit het beleidsplan Armoede en schulden voor de periode 2025 t/m eind 2026. Het betreft een budget van in totaal € 405.000,- (kostenplaats 62575 en 62570);
- de gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld voor gemeentelijke projectleiding ten behoeve van de uitvoering van de interventie. Het betreft een incidenteel bedrag voor de jaren 2025 en 2026 van in totaal € 80.000,- (kostenplaats 62575);
- de gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van de interventie 'Afrekenen met Schulden' bedoeld om de schulden af te kopen (niet voor onderzoek) voor de jaren 2027 en 2028 van in totaal een incidenteel bedrag van € 600.000,- (kostenplaats 62575) opgenomen (€ 300.000,- per jaar).

Mogelijke verschuivingen in de tijd van deze bedragen zullen worden opgenomen in de P&C cyclus.

Communicatie en participatie

Na besluitvorming door uw college:

- worden de betrokken partijen in kennis gesteld van het besluit en worden de overeenkomsten, bijlagen 1 t/m 5, toegestuurd ter ondertekening;
- wordt de gemeenteraad, voor het uitgaan van het persbericht, via bijgevoegde raadsinformatiebrief (bijlage 6) geïnformeerd;
- wordt zowel door Kansfonds als door de gemeente Roermond (zie bijlage 7) een persbericht verstuurd. Daarnaast wordt een interview gepland met wethouder Smitsmans voor een artikel in één van de Limburgse kranten;
- worden relevante netwerkpartners (waaronder Vijf, AMW, CJG, JGZ en de woningcorporaties) door de leden van het doorbraakteam actief geïnformeerd over de interventie. Deze partners hebben immers een belangrijke signaalfunctie met betrekking tot de interventie. Daarnaast is het van belang ieders expertise optimaal te benutten in de samenwerking rondom een gezin;
- wordt de start van de interventie kenbaar gemaakt in de nieuwsbrief Kiezen voor Kansen;
- wordt het besluit op de gebruikelijke wijze gepubliceerd.

Uitvoering en evaluatie

- De uitvoering van de interventie geschiedt door het doorbraakteam van het cluster Sociale Zaken.
- Rapportage over de resultaten van deze interventie vindt op drie manieren plaats:
 - op de doelstelling opgenomen in het beleidsplan;
 - op basis van de onderzoeksresultaten van de HvA en de HU en;
 - op basis van de uitkomsten van de MKBA, t/m maximaal Q3 2026 uitgevoerd door het IPW, waarmee het (financiële) succes van de interventie wordt vastgesteld.

Op basis hiervan wordt het college uiterlijk medio december 2026 geïnformeerd over de uitkomst van de MKBA. Tussentijds worden de resultaten gemonitord via de Projectgroep Afrekenen met Schulden.

Bijlagen

- Bijlage 1 Samenwerkingsovereenkomst Afrekenen met Schulden Roermond en Kansfonds, inclusief bijbehorende bijlagen 1. Samenvatting Programma Afrekenen met schulden

	Kansfonds, 2. Kader Kansfonds Afrekenen met schulden met deelnemers en 3. Definitie Succes Afrekenen met schulden
Bijlage 2	Gezamenlijke Verwerkingsverantwoordelijke overeenkomst op grond van uitvoering van afrekenen met schulden tussen Gemeente Roermond en Kansfonds.
Bijlage 3	Samenwerkingsovereenkomst Hogeschool Utrecht (HU), Hogeschool van Amsterdam (HvA), Gemeente Roermond, interventie 'Afrekenen met schulden' in Roermond' inclusief bijbehorende bijlagen 1. Onderzoeksplan Afrekenen met schulden in gemeente Roermond (inclusief begroting) en 2. Subsidiebesluit Kansfonds in de vorm van Toekenningsbrief.
Bijlage 4	Gezamenlijke Verwerkingsverantwoordelijken overeenkomst op grond van uitvoering van wetenschappelijk onderzoek bij de begeleiding in de interventie 'Afrekenen Met Schulden' tussen Gemeente Roermond, Hogeschool Utrecht en Hogeschool van Amsterdam inclusief bijbehorende bijlagen 1. Toestemmingsverklaring AmS Roermond, 2. Intrekking toestemming delen gegevens aan Hogeschool van Amsterdam en 3. Informatiebrief en toestemmingsverklaring Hogeschool van Amsterdam
Bijlage 5	Verwerkingsovereenkomst uitvoering Doorbraaktool Gemeente Roermond en Instituut voor Publieke Waarden (IPW)
Bijlage 6	Raadsinformatiebrief interventie 'Afrekenen met Schulden'
Bijlage 7	Persbericht interventie 'Afrekenen met Schulden'
Bijlage 8	Vertegenwoordiging bij buitengerechtelijke rechtshandelingen

Advies bedrijfsvoering (communicatie, functionaris gegevensbescherming, financiën, juridisch)

Vanuit bedrijfsvoering kan worden ingestemd met dit voorstel. Bedrijfsvoering is betrokken bij het opstellen van de bijlagen en het voorstel.